

संस्कृतभारती, तेलङ्गाणा
पत्रालयद्वारा संस्कृतम् – आगष्ट २०२२
कोविदः - प्रश्नपत्रम्

समयः - घन्टात्रयम्

पूर्णाङ्काः - १००

I. अ. समस्तपदं लिखित्वा समासनाम लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १ = ५) 5

1. शोभनः जनः 2. मुखं पद्मम् इव 3. फलानि च तानि पुष्पाणि च 4. कुत्सिता गतिः
5. निर्गतः व्याघ्रः यस्मात् तत् 6. वृक्षं वृक्षं प्रति 7. नष्टं पुस्तकं यस्य सः

आ. अधः रेखाङ्कितानां पदानां विग्रहवाक्यानि लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १ = ५) 5

1. मारुतिः रामदासः अस्ति । 2. मम पीताम्बरं न दृश्यते ।
3. राजा दशरथः अपुत्रः आसीत् । 4. सलक्ष्मणः रामः सीतान्वेषणं कृतवान् ।
5. छात्राः श्वेतवस्त्राः शालां गच्छन्ति । 6. वत्स! पाणिपादं प्रक्षाल्य आगच्छ ।
7. मार्गम् उभयतः छायातरवः सन्ति ।

इ. विग्रहवाक्यं लिखित्वा समासप्रभेदं निर्दिशत । (पञ्चानाम्) (५ x २ = १०) 10

1. उन्नतबालकाः 2. गङ्गानदी 3. चतुर्युगम् 4. दानशूरः
5. गुरुदेवः 6. यशोधनम् 7. वज्रकठोरम्

II. अ. अधः निर्दिष्टानां तद्वितान्तानां विग्रहवाक्यानि लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १ = ५) 5

1. कौरवः 2. दौहित्री 3. भारतीया 4. माधुर्यम्
5. यशस्वी 6. राघवः 7. ऐन्द्री

आ. कुण्डल्यां दत्तानां पदानां साहाय्येन णिजन्तपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत । (५ x १ = ५) 5

1. गुरुः छात्रान् पाठं ----- । (शृणोति)
2. पिता पुत्रं शालां ----- । (प्रविशति)
3. ह्यः माता पुत्रेण देवं----- । (स्मरति)
4. श्वः वयं तेन लेखं ----- । (लिखामः)
5. चालकः बालान् विद्यालयं ----- । (प्राप्नोति)

इ. यथोदाहरणं निर्दिष्टलिङ्गेषु तरप् प्रत्ययान्तं तमप् प्रत्ययान्तं च लिखत । (५ x १ = ५) 5

उदा -	सुलभ (स्त्री.)	-	सुलभतरा	,	सुलभतमा
1.	सुन्दर (नपुं.)	-	-----	,	-----
2.	उन्नत (पुं.)	-	-----	,	-----
3.	तीक्ष्ण (स्त्री.)	-	-----	,	-----
4.	वत्सल (पुं.)	-	-----	,	-----
5.	क्रूर (स्त्री.)	-	-----	,	-----

ई. अधः दत्तानां सन्नन्तरूपाणाम् अर्थं लिखत । (५ x १ = ५) 5

उदा -	चिकीर्षति -	कर्तुम् इच्छति
1.	पिपठिषति -	-----
2.	जिगीषा -	-----
3.	दित्सुः	-----
4.	बुभूषवः	-----
5.	जिघांसति	-----

III. अ. द्वयोः पदविभागं कृत्वा अन्वयार्थं (स्वभाषया)लिखित्वा तात्पर्यं संस्कृतेन लिखत । (२x५=१०)10

1. अकृत्यं नैव कर्तव्यं प्राणत्यागेऽपि संस्थिते ।
न च कृत्यं परित्याज्यमेष धर्मः सनातनः ॥
2. दूरीकरोति दुरितं विमलीकरोति चेतश्चिरन्तनमघं चुलुकीकरोति ।
भूतेषु किञ्च करुणां बहुलीकरोति सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसाम् ॥
3. प्रणयो मरणान्तः स्याद् कोपस्तु क्षणभङ्गुरः ।
उपदेशो यथाकालं विद्वेषो न कदाचन ॥

आ. द्वयोः पदविभागं कृत्वा अन्वयरचनां च लिखत । (२ x ५ = १०) 10

1. अथ प्रजानामधिपः प्रभाते जायाप्रतिग्राहितगन्धमाल्याम् । ।
वनाय पीतप्रतिबद्धवत्सां यशोधनो धेनुमृषेर्मुमोच ॥
2. तमार्यगुह्यं निगृहीतधेनुः मनुष्यवाचा मनुवंशकेतुम् ।
विस्माययन् विस्मितमात्मवृत्तौ सिंहोरुसत्त्वं निजगाद सिंहः ॥
3. निशम्य देवानुचरस्य वाचं मनुष्यदेवः पुनरप्युवाच ।
धेन्वा तदध्यासितकातराक्ष्या निरीक्ष्यमाणः सुतरां दयालुः ॥

IV. अ. अधः दत्तानां संस्कृतेन सम्पूर्णवाक्यैः उत्तराणि लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १ = ५) 5

1. उत्तरभागे मानदण्डः इव कः शोभते ? 2. मन्मथस्य पत्नी का ?
3. षण्मुखः कः ? 4. नलः कस्य देशस्य राजा ?
5. के नलवेषं धृतवन्तः ?

आ. अधः प्रदत्तेषु त्रयाणां कः कं प्रति अवदत् इति ससन्दर्भं संस्कृतेन विवृणुत । (३ x २=६) 6

1. अतः मया तस्य वधः न कर्तव्यः ।
2. चितां सिद्धां कुरु, अहं देहत्यागं करिष्यामि ।
3. इन्द्रादीनां साहायार्थं गच्छतु ।
4. मां बन्धुं सः नलः एकः एव समर्थः ।
5. साक्षात् विष्णुः तव देवरः भविष्यति ।

इ. अधः दत्तानां पदविवरणं लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १ = ५) 5

1. वनाय 2. तस्मिन् 3. कदाचित् 4. कर्तारम्
5. भूतेषु 6. बुद्धिमान् 7. प्रतिभासि

ई. पत्राचारप्रवेशाय पञ्जीकरणशुल्कपुस्तकादीनां विषये संस्कृतभारत्याः कार्यालयप्रमुखं प्रति संस्कृतेन पत्रमेकं लिखत ।

अथवा

(४) 4

संस्कृतभारती तेलङ्गाणा नित्यवार्तासमाहारविषये स्वाभिप्रयान् संस्कृतेन लिखत ।

V. अ. गुरुलघुचिह्नानि अङ्कयित्वा गणनाम लिखत । (पञ्चानाम्) (५ x १= ५) 5

1. पुस्तकम् 2. पवित्र 3. कंसेन 4. सीतायै
5. दन्तोष्ठौ 6. दुःखितः 7. आनय

आ. गुरुलघुचिह्नानि अङ्कयित्वा छन्दसः नाम लिखत ।

(१ x ३ = ३) 3

अनेकशास्त्रं बहु वेदितव्यम्

इ. अत्र द्वयोः कः अलङ्कारः? तस्य कारणं किम् इति स्वभाषया विवृणुत ।

(२ x ३ = ६) 6

1. नीलकण्ठो विराजते ।
2. सिंहः आगच्छन् अस्ति ।
3. सः नृपः कर्णसदृशः ।

ई. अधः प्रदत्तान् अंशान् उपयुज्य सदाचारस्य विषये संस्कृतेन प्रबन्धं (दशवाक्यैः) रचयत । (६) 6

(आचारः परमो धर्मः, सदाचारः नाम कः, प्राचीन-साहित्येषु सदाचारस्य निरूपणम्,
सदाचारः उपदेशार्थं न, आचरणार्थम्, सदाचारात् जीवनस्य उन्नतिः ।

=====

शुभम्

पठामि संस्कृतं नित्यम्

वदामि संस्कृतं सदा